

PAPUR CYSTADLEUAETH UG 2009

Enw	

Cyfanswm Marciau /50

Amser a ganiateir: **1 awr**

Cyfanswm y marciau sydd ar gael: 50

Peidiwch â threulio mwy na **15 munud** ar **Adran A**.

Cewch ddefnyddio unrhyw gyfrifiannell.

Tybiwch mai $g = 9.8 \text{ N/kg}$ yw gwerth nerth y maes disgrychiant

Adran A: Aml-ddewis

Rhowch gylch o gwmpas yr ateb cywir i bob cwestiwn. Dim ond un ateb cywir sydd. Mae pob cwestiwn yn werth 1½ marc.

1. Mae plentyn yn sefyll ar glorian mewn lifft, yn mesur ei fâs. Pan mae'r lifft yn llonydd, M yw'r mäs y mae'n ei ddarllen ar y glorian. Pan mae'r lifft yn mynd i lawr ar fuanedd cyson, pa un o'r datganiadau canlynol sy'n anghywir?

A. Mae ei fâs yn aros yr un fath	B. Mae ei bwysau yn aros yr un fath	C. Mae'r darlleniad ar y glorian yn dibynnu ar fuanedd y lifft	Ch. Mae darlleniad y glorian yn aros yr un fath

2. Caiff thermomedr mercwri heb ei raddnodi ei lynu wrth bren mesur 30 centimetr, ochr yn ochr â'r raddfa. 36mm a 61mm yw'r darlleniadau ar y raddfa pan mae'r thermomedr yn $0.0\text{ }^{\circ}\text{C}$ a $100.0\text{ }^{\circ}\text{C}$. Mae hyd y golofn o fercwri yn amrywio'n llinol gyda thymheredd. Beth yw'r tymheredd pan mae'r mercwri ar y marc 43mm?

A. $4\text{ }^{\circ}\text{C}$	B. $72\text{ }^{\circ}\text{C}$	C. $58\text{ }^{\circ}\text{C}$	D. $28\text{ }^{\circ}\text{C}$

3. Mae car 750kg yn symud ar fuanedd o 20.0 ms^{-1} ar uchder o 5.0m uwchben gwaelod allt pan mae'r tanwydd yn dod i ben. Mae'r car yn powlio i lawr yr allt wedyn yn parhau i fyny'r ochr arall tan iddo stopio. Gan anwybyddu grymoedd ffrithiannol a gwrthiant aer, beth yw gwerth h , y safle uchaf y mae'r car yn ei gyrraedd uwchben gwaelod yr allt?

A. 6 m	B. 15 m	C. 25 m	Ch. 45 m

4. Ton electromagnetig yw goleuni a gall deithio drwy wactod. Mae 'na gysonyn sy'n ymddangos mewn fformiwlâu sy'n ymwneud â magneteg a'r llythyren μ_0 "mu sero", sy'n ei ddynodi, ond mewn fformiwlâu electrostatig bydd cysonyn arall, ϵ_0 "epsilon sero" yn ymddangos.

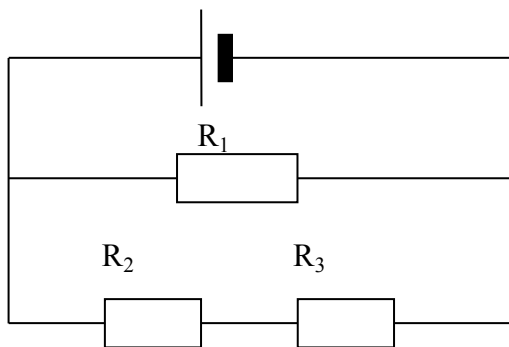
Rhoddir buanedd goleuni mewn gwactod gan $c = \frac{1}{\sqrt{\epsilon_0 \mu_0}}$

Unedau ϵ_0 yw $N^{-1} C^2 m^{-2}$

Unedau μ_0 yw:

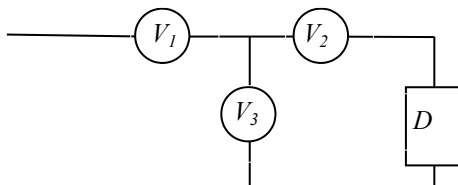
- A. $kg^{-1} m^{-1} C^2$ B. $kg m C^{-2}$ C. $kg m s^{-4} C^{-2}$ Ch. $kg^{-1} s^{-3} C^{-2}$

5. Yn y gylched, mae gwrthiannau union yr un fath gan y gwrthyddion. Os mai P yw'r pŵer a gaiff ei drawsnewid yn R_1 , beth yw'r pŵer a gaiff ei drawsnewid yn R_2 ?

- A. $P/4$ B. $P/2$ C. P Ch. $2P$

6. Mae gwrthiant sefydlog, R , gan dri foltmedr sydd union yr un fath. Mae hwn yn gadael i gerrynt bach lifo drwyddyn nhw pan maen nhw'n mesur gwahaniaeth potensial mewn cylched. Mae'r foltmedrau V_1 , V_2 , V_3 wedi'u cysylltu yn y gylched a ddangosir isod. Dydyn ni ddim yn gwybod beth yw nodweddion foltedd-cerrynt y ddyfais D . Os yw V_2 yn darllen 2V a V_3 yn darllen 3V, beth yw'r darlenniad ar V_1 ?

- A. 1V B. 2.5V C. 3V Ch. 5V

7. Dangosir magnet bar deubol yn y diagram isod, ynghyd â'r patrwm o linellau maes o'i gwmpas. Rhoddir pelferyn dur bach ger y pwynt O a ddangosir. Pa rym fyddai'n gweithredu ar y pelferyn?

X

Pwynt O

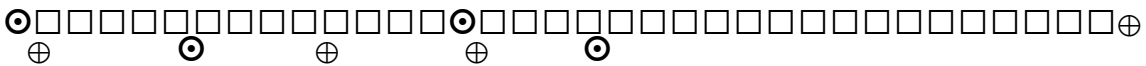
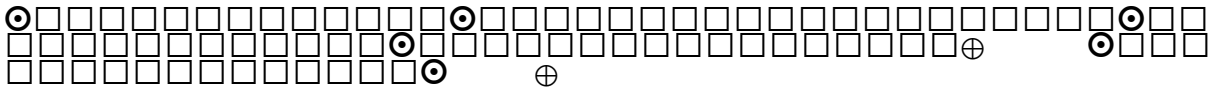
A Mae'r pelferyn mewn cydbwysedd a does ganddo ddim grym cydeffaith

B Mae'r grym cydeffaith ar hyd y llinell maes, o'r gogledd i'r de

C Mae'r grym cydeffaith yn gweithredu tuag at bwynt canol, X, y magnet bar

Ch Mae'r grym cydeffaith yn gweithredu i ffwrdd o bwynt canol, X, y magnet bar

8. Mae cerrynt trydan sy'n llifo drwy wifren yn cynhyrchu maes magnetig o gwmpas y wifren. Dangosir pedair gwifren, sy'n cario cerhyntau union yr un fath, wedi'u gosod yng nghorneli sgwâr. Mae'r symbol \oplus yn dynodi cerrynt yn llifo ar hyd y wifren i'r dudalen, ac mae'r symbol \odot yn dynodi cerrynt yn llifo ar hyd y wifren sy'n pwyntio allan o'r dudalen. Ym mha un o'r diagramau mae'r maes magnetig fwyaf yng nghanol y sgwâr?

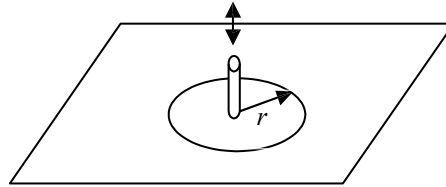
A

B

C

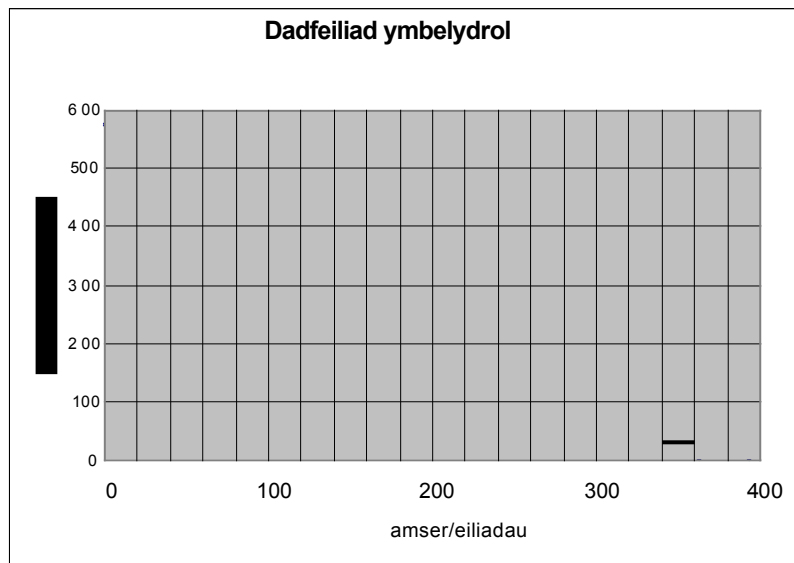
Ch

9. Mae osgled A gan don ar arwyneb hylif pan gaiff ei allyrru o ffynhonnell y don, sef *dipper* yn symud i fyny ac i lawr yn yr hylif. Mae'r don yn gwasgaru dros arwyneb plân yr hylif, gan ffurfio cylch o radiws r sy'n cynyddu ar fuanedd y don. Mae egni'r don wedi'i wasgaru dros gylchedd y cylch, fel bod yr egni mewn uned hyd y cylchedd yn lleihau fel $1/r$ wrth i'r cylchedd gynyddu. Os yw egni'r don yn gyfrannol i sgwâr ei osgled A , yna beth yw osgled newydd y don pan mae r yn cynyddu bedair gwaith yn fwy na'i werth gwreiddiol?

- A. $A/2$ B. $A/4$ C. $A/8$ Ch. $A/16$

10. Mae'r graff isod yn plotio mesuriadau dadfeiliad ymbelydrol elfen, ynghyd â llinell ffit orau. Pam dydi rhai o'r pwyntiau data ddim yn gorwedd ar y llinell ffit orau, ond yn ymddangos uwch ei ben ac oddi tano?

- A Dydi pob un o'r ymbelydreddau α neu β neu γ ddim wedi'u mesur.
- B Mae'r ffynhonnell yn dadfeilio ar hap
- C Nid sero yw'r cyfrif cefndir [background count]
- Ch Mesuriadau anghywir [inaccurate] gan yr arbrofwr

Adran B: Atebion ysgrifenedig

Cwestiwn 11.

Mae awyren yn cyflymu o fod yn sefyll yn stond, i godi oddi ar redfa. Mae pwynt di-droi'n-ôl pan fydd y peilot yn methu atal yr awyren cyn diwedd y rhedfa petai'n methu codi. Mae'r rhedfa 2km o hyd a gall yr awyren gyflym ar 3 ms^{-2} a gall arafu ar 2 ms^{-2} . Gallwn gyfrifo hyd yr amser sydd ar gael o gychwyn codi hyd at y pwynt di-droi'n-ôl.

- a) Brasluniwch graff o fuanedd yr awyren yn erbyn amser ar gyfer y sefyllfa pan mae'r awyren yn methu codi ond yn defnyddio holl hyd y rhedfa (does dim angen unrhyw werthoedd).

[2]

- b) Os mai t_1 yw'r amser y mae'r awyren yn ei gymryd i gyrraedd uchafbwynt ei fuanedd, v , a t_2 yw'r amser y mae'n ei gymryd i arafu cyn iddo fynd y tu hwnt i ddiwedd y rhedfa, mynegwch v yn nhermau t_1 and t_2 a'r cyflymiadau priodol [respective].

[2]

- c) Cyfrifwch y pellter s_1 y mae'r awyren yn ei deithio wrth gyflymu, yn nhermau t_1 , a'r pellter s_2 y mae'r awyren yn ei deithio wrth arafu, yn nhermau t_2 .

[2]

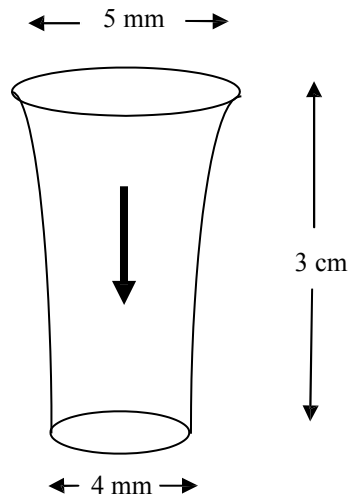
ch) O'ch atebion i (b) ac (c), cyfrifwch t_1 , yr amser a y mae'n ei gymryd i gyrraedd y pwynt di-droi'n-ôl, ag ystyried bod y rhedfa'n 2km o hyd.

[2]

/8

Cwestiwn 12.

Mae ffrwd o ddŵr yn llifo'n fertigol i lawr o dap sy'n rhedeg, fel y dangosir isod. Ychydig i lawr y llif, mae segment 3cm o hyd o ddŵr sy'n llifo lle mae diamedr y ffrwd gron yn lleihau o $d_1 = 5$ mm i ddiamedr $d_2 = 4$ mm. O hyn gallwn benderfynu cyfradd y llif a faint y bydd yn ei gymryd i lenwi bicer gyda chyfaint o 200 cm^3 . Gallwn gymryd dydi hi ddim yn bosibl cywasgu dŵr.

a) Esboniwch pam mae'r segment o ddŵr yn culhau (mynd yn gulach).

[2]

b) Os mai v_1 yw buanedd y dŵr ar frig y segment, yna beth yw buanedd v_2 y dŵr ar waelod y segment, wedi'i fynegi yn nhermau v_1 , d_1 a d_2 ?

[1]

c) Cyfrifwch fuanedd llif y dŵr ar frig y segment.
Efallai yr hoffech ddefnyddio'r hafaliad mudiant $v^2 - u^2 = 2as$

[3]

ch) O'ch ateb i ran (b), cyfrifwch lif cyfaint y dŵr yr eiliad.

[1]

d) Cyfrifwch yr amser y mae'n ei gymryd i lenwi bicer 200 cm^3 .

[1]

/8

Cwestiwn 13.

Mae'r cwestiwn hwn yn gofyn i chi ystyried unedau pob cyfaint er mwyn dilyn y cyfrifiad.

I leihau ei ddiamedr, tynnir gwifren drwy dwll bach mewn plât metel. Mae'r wifren wedi'u gwneud o fetel sydd â chynhwysedd gwres penodol o $400 \text{ J kg}^{-1} \text{ }^\circ\text{C}^{-1}$ ac wrth iddo ddod allan o'r twll, mae ganddo fâs yr uned hyd [mass per unit length] o 5g y m. Mae angen grym cyson o 600N. Os ydi'r holl wres a gaiff ei greu yn cael ei gadw yn y wifren, gallwn gyfrifo'r cynnydd yn nhymheredd y wifren.

Cyfrifwch bob gwerth gan ddefnyddio unedau SI (metr, cilogram, eiliad)

- a) Gwnewch fraslun syml o'r sefyllfa a marciwch arno y grym sydd wedi'i roi ar y wifren denau.

[1]

- b) Beth yw gwerth y gwaith a wneir ar un metr o'r wifren?

[1]

- c) Faint o waith a gaiff ei wneud ar un cilogram o wifren?

[1]

- ch) Gan dybio bod yr holl waith a wneir yn cael ei drawsnewid yn wres, cyfrifwch y cynnydd yn nhymheredd y wifren.

[2]

Ond petai tymheredd y dŵr yn cael ei gadw'n gyson drwy ei chwistrellu â dŵr oer, yna gallwn gyfrifo faint o fâs o ddŵr a fyddai'n angenrheidiol.

Cynhwysedd gwres penodol dŵr yw $4,200 \text{ J kg}^{-1} \text{ }^\circ\text{C}^{-1}$

- d) Cyfrifwch fâs y wifren, mewn cilogramau, a gaiff ei gynhyrchu bob eiliad os ydi o'n dod allan o'r twll ar fuanedd o 8.4 ms^{-1} .

[2]

- dd) Gan ddefnyddio'ch ateb o ran (c), cyfrifwch y gwaith sydd wedi'i wneud ar y wifren bob eiliad.

[1]

- e) Petai'r cynnydd yn nhymeredd y dŵr yn $12 \text{ }^\circ\text{C}$, cyfrifwch fâs y dŵr a ddefnyddir bob eiliad i gadw'r tymheredd yn gyson.

[2]

/10

Cwestiwn 14.

- a) Mae laser yn cynhyrchu pylsiau golau o egni 5 J a pharhad o 2×10^{-9} s. Os oes gan y pelydryn drawstoriad cylchol 2mm o ddiamedr, cyfrifwch ddwysedd (pŵer yr uned arwynebedd) o bwls laser.

[1]

- b) Rhowch un gwahaniaeth sylweddol yn natur y goleuni y mae laser yn ei allyrru a'r goleuni y mae bwlb golau cyffredin yn ei allyrru.

[1]

- c) 400nm yw tonfedd y laser. Gellir disgrifio goleuni naill ai fel ton neu fel gronyn (ffoton). $E = hf$ sy'n rhoi egni E ffoton o oleuni, gydag f yn amledd y goleuni a h yn gysonyn Planck. Cyfrifwch nifer y ffotonau mewn un pwls o'r laser.

$$\text{Cysonyn Planck } h = 6.6 \times 10^{-34} \text{ Js}$$
$$\text{buanedd goleuni } c = 3.0 \times 10^8 \text{ ms}^{-1}$$

[2]

- ch) Cyfrifwch gyfaint un pwls goleuni o'r laser, ac felly dwysedd y ffotonau ym mhwl y laser.

[3]

d) Petai'r bylchau rhwng y ffotonau yn y pwls yn gyfartal, fel pelferynnau wedi'u pacio'n unffurf mewn bocs, byddai fyddai cyfaint un ffoton ?

[1]

dd) Petai cyfaint ffoton yn giwb, beth fyddai hyd ochr y ciwb?

[1]

